

Individanpassat stöd till arbete

- Målgrupp: Vuxna med funktionshinder som behöver stöd och vägledning för att hitta ett arbete.
- Typ av metod: Insats

Individanpassat stöd till arbete (en variant av Supported Employment) är arbetslivsinriktade rehabiliteringsinsatser för personer med funktionshinder. Arbets sättet växte fram i vård- och stödsystemet i USA under 1980-talet. I början av 1990-talet väcktes intresset för metoden i Sverige och den används nu inom flera verksamheter.

Målgrupp

Supported Employment riktar sig generellt till personer med funktionshinder. Arbetsmodellen Individual placement and support (individanpassat stöd till arbete) är utvecklad speciellt för personer med psykiska funktionshinder.

Syfte

Insatsen syftar till att ge individen stöd och vägledning i att finna och behålla ett arbete på den öppna arbetsmarknaden.

Innehåll och genomförande

Grundtanken är att alla människor med funktionshinder kan arbeta på den öppna arbetsmarknaden om de bara hittar rätt arbete och rätt arbetsplats. Tanken är inte att "stöpa om" en person genom omfattande arbetsträning och successiv utslussning, utan att söka efter ett arbete som tar vara på klientens motivation och intressen. Insatsen behöver därför inte föregås av arbetsträningsprogram eller bedömning av arbetsförmåga. Man betonar i stället vikten av att snabbt söka arbete och komma ut i förvärvslivet. Att kunna få och behålla ett arbete är något som i sin tur antas leda till stärkt självbild och självkänsla. En särskild stödperson med specifik utbildning i metoden (jobbcoach) stödjer och vägleder klienten i att hitta och behålla ett arbete. Sex grundprinciper genomsyrar arbets sättet:

- Alla klienter som vill arbeta är välkomna, oavsett psykiatrisk diagnos, symtom, arbetslivserfarenheter eller missbruksproblem.
- Arbetsrehabiliteringen integreras i klientens övriga kliniska behandling och rehabilitering. Jobbcoachen fungerar som en del av det psykiatriska teamet runt klienten.
- Målet är ett konkurrensutsatt arbete på den öppna arbetsmarknaden.
- Arbetssökandet börjar så snart en klient har uttryckt en önskan om att arbeta.
- Insatsen är inte tidsbegränsad – jobbcoachen fortsätter sitt arbete så länge klienten önskar stöd.
- Klientens önskemål och intressen är utgångspunkt i planeringen och valet av lämpligt arbete.

Omfattning och intensitet

Insatsen ges så länge och så ofta som klienten har behov av den.

Utbildning och licens

Insatsen förutsätter viss utbildning i metoden och påföljande handledning under en period. Det finns flera olika aktörer som ger utbildningar på en eller flera dagar, där målgruppen är yrkesgrupper inom psykiatrin som arbetar med stöd till personer med funktionshinder.

Kunskap om insatsens effekter

Individanpassat stöd till arbete ingår i Socialstyrelsens nationella riktlinjer för psykosociala insatser vid schizofreni och schizofreniliknande tillstånd från 2011. Där ger man metoden en mycket stark rekommendation både för dem som inte har men önskar ett arbete och för dem som redan har ett arbete men som behöver stöd för att kunna behålla det.

Mer om vad rekommendationerna 1–10 i de nationella riktlinjerna innebär.

Referenser

Becker, D.R., Bond, G.R., Mueser, K.T., & Torrey, W.C. (red.) (2003). Supported Employment Workbook. [Supported employment Arbetsbok]. Översättning av Centrum för evidensbaserade psykosociala insatser (CEPI) 2009.